ANY IV BARCELONA 11 DE DESEMBRE DE 1913 N.° 158

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLEM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la llegislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supresió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevulga que siga llur pensar i sentir en materies **religioses, polítiques o socials.**

CERTES AVARICIES...

IBÉ: ja som a l'hivern; cert que, astronòmicament, encara no hi havem entrat, però cert també que'l sol, l'amorós amic de les criatures, dels vells i dels pobres, es lleva tard i s'ajoca d'hora; que les matinades són fredes i les nits llargues; que'l carbó i el llum es fan cars per l'augmentació indispensable de llur consum; i que les bones flaçades i els bons aliments són ja necessaris per a portar al còs les caloríes que'l fred traidor li roba a cada instant.

I és en aquesta època de l'any que la compassió mou — massa migradament en bona fè — els cors caritatius a proveir als mancats de l'element diner, d'allò que amb el diner adquiriríen: pà, essencial aliment ric en materies nutritives, excel·lent substitutiu de viandes saboroses no assequibles més que als rics o als mitjanament acomodats.

Paralelament a la llarga linia de la hivernal fredor, hi corre la d'atançament a la gran festa gairebé mondial: el Nadal simbolitzat a la taula per el gall o el capó com ho és la Pasqua per el bè.

I quelcun qui pensa que menjarà gall, i que tanta gent ni pà podrà menjar aital diada; que'ls fions de la llar o els radiadors de la moderna calefacció donaràn al menjador una suavíssima temperatura, mentres tants i tants infeliços hauràn d'escalfar llurs mans sotsposant-les a les cuixes, damunt la cadira; quelcun qui hi pensa, en això, porta als diaris de la ciutat una soma petita o gran per a que la honradesa periodística la reparteixi equitativament entre'ls coneguts desheretats. I l'Ajuntament de Barcelona també reparteix quelcom per Nadal: uns *bonos* de pà, de carn i d'arròç, que bon servei fan a qui'ls reben sobretot quan són canviats per especie en establiments qui mereixen lloança, perque, ajuntant a la caritat Comunal el sentiment del propi altruisme, donen un pès i una qualitat superiors als de consuetut, que bé n'hi han d'aquestos establiments.

Però l'Ajuntament (oh, misteris insondejables!) per més que tots els anys fà la mateixa despesa, no dèu inclòure-la en el pressupost i té d'acudir a votar la quantitat a esmersar-hi. I això és lo que feu en una de les darreres sessions, precisament ont es proposà i acceptà, sense vots contraris, destinar 25.000 pessetes a obsequiar els marins de la esquadra anglesa que aviat serà al nostre port.

També's proposaven 25.000 pessetes per a portar pà, carn i arròç als necessitats, d'aquí a vuit dies. I un senyor regidor qui, a pesar de la seva aristocracia qui sab si per la balançada dels vots dels menesterosos d'avui ha arri-

bat a poguer seure en el banc edilici, proposà que's rebaixés, que's reduís a la meitat la quantitat; ell creia que menys manca feien 12.500 pessetes entre moltes persones que 25.000 entre varis marins anglesos i cinquanta regidors de Barcelona, puix que'ls banquets ont el xampany hi vessa i ont es paga el que no ha sortit de l'ampolla ni de la casa sisquera, donats a la alta representació de l'estat que no s'oposa a que'l Marroc vagi engolint diner i vides de súbdits espanyols, seràn començats amb una marxa reial d'Alfons i acabats amb un reial himne de Jordi, mentres es canviaràn els visques i els hurres a tot lo que no és Catalunya...

Sortosament la rebaixa no sigué admesa; per dissort però, no se'n demanà cap per a les despeses als marins anglesos.

Nosaltres voldríem donar un concell al senyor Muntanyola: que faci una investigació veritat de la inversió de les 25.000 pessetes de caritat, i al ensems que'n faci una de les despeses per als obsequis.

I estem segurs de que, amb la segona, podrà abastar que la consignació de caritat essent 25.000 sols ne costi a la Ciutat 12.500 com ell volía.

Esguards

EN el transcurs de la conferencia, a l'entorn de la evolució de Cuba des de la proclamació de la seva independencia política, el senyor García Kohly tingué—com ja dèiem la setmana passada—paraules de lloança per açò que ell anomena la nación española.

Deixem apart el que en això hi pugui haver d'habilitat diplomàtica i concretem-nos a analitzar com a catalanistes, com a nacionalistes de Catalunya, aquest fet, que realment se'ns mostra a Cuba, d'un poble que per l'acció de les armes es deslliura de la oprimenta sobirania de l'Estat conqueridor, i n'obstant, després d'aquesta lliberació sagnanta, conserva encara per a aquest antic dominador, que sembla que li hauría d'ésser avorrible, un visible vestigi de veneració i de respecte.

Enfront de l'acció antiespanyolista de la nostra actuació catalanitzadora, sovint amb aire de sensatesa i de madura apreciació de les coses, s'ens hi ha volgut oposar l'exemple d'aquest fet espiritual de la Cuba independenta.

Però és que a l'obrar aixís s'ha incorregut en la imperdonable lleugeresa—lleugeresa si és que la bona fè hi campejava—de judicar d'una anàloga significació humana, aquest aspecte del problema nacional cubà i del plet nacional de Catalunya.

I aquí hi ha un erro fonamental que cal esvair. La raça castellana, al desembarcar amb furies conqueridores en les terres cubanes, per entre les crudeltats i les vileses de la seva acció tiránica, realitzava la incorporació d'aquelles terres al medi espiritual europeu, aleshores únic fogar de la civilització mondial: talment com tres segles més tard, l'acció opressora i antihumana dels exèrcits napoleònics, havía d'ésser veícol d'espandiment, per l'Europa, de les noves llibertats formulades.

En canvi, l'entrada de la raça castellana a Catalunya dóna el cop de mort a la civilització en la nostra Patria i marca el primer estimbament del nostre esperit nacional.

Espanya, aquest mot buit en el qual la raça castellana ha volgut amagar el seu funest imperialisme, hi hagué un moment que, per a Cuba, representà la civilització; per a Catalunya no l'ha representada mai: des del seu accés al poder reial de la Corona d'Aragó, iniciant la tragedia de la nostra dolorosa decadencia, fins els nostres díes, en que la seva acció, l'acció espanyolista, ha sigut la qui ha pertorbat la vida social del proletariat català que s'encaminava cap a una organització moderna d'acord amb les més avençades corrents civilitzadores.

En aquest sentiment dels cubans que'ls fa parlar amb veneració de la maternitat espanyola—de la qual ells ja s'han cuidat d'emancipar-se—hi ha un fons espiritual de llógica. A Catalunya aquest sentiment no pot existir perquè cap fet, ni un, motiva la seva existencia.

El día que nosaltres ens trovem respecte a la nostra Patria, en la condició que'l senyor García Kolhy es trova respecte a la seva, el millor elogi que podrem fer de la Espanya castellana, serà no parlar de la seva acció a Catalunya.

***

Ens cal fer notar que en l'avant-darrer paragraf dels «Esguards», de la setmana passada aparegué erradament la data del «20 d'octubre de 1869» enlloc de la del «10 d'octubre de 1868» que havía d'ésser.

MAIG.

ENGLANTINES

EL SOL, PARLÁ A LA PATRIA

La Patria estava transida
fitant l'esguard en el mar;
escoltava cantar l'ona
sens poder-se aconhortar,
recordant els temps comtals
i dels almogàvers braus;
recordant quan, triomfantes,
rumbejá hi veia ses naus;
i mirà'l cel anyorívola
de l'un a l'altre costat
exclamant tragicament:
—aont ets, oh Llibertat!—

Un matí'l sol, al pujar
per son camí de l'espai,
al mirar cap a l'Iberia
la veu més trista que mai:
—Què tens, Catalonia hermosa,
que t'acora tant greument?
què tens, que ha perdut ton rostre
el mirar-me somrisent?
El cel no t'és prou magnífic?
no tens un gai Montserrat?
tens riquesa exuberanta;
doncs, que't manca?—Llibertat—
—Oh la Catalonia hermosa!
no desencoratgis pas;
tu has vençut races potentes,
amb la d'are, no hi podràs?
Alça't! aire! pren poixança!
mira! mira a l'altra banda
de les aigues del Cantàbric
quin reforcejar l'Irlanda!
guaita allà, pobra Polonia,
guaitaençà, Alsacia i Lorena
bracejant, com debateguen
per desfe's de la cadena!—

D'aleshores, somniant
un feliç temps que s'atansa,
ja no està més concirosa
i treballa, amb l'esperança
de que un jorn, gaudint un himne
per la brava mar cantat,
podrà dí an el sol quan surti:
—ja la ting la Llibertat!—

JOSEP MACIÁ.

D'UNA OBRA PRÓXIMA A PUBLICAR-SE

Problemes de Dinàmica del punt

per En Ramón Bonet

SÓ escrit aquest llibre per amor a la Patria. Fer-ne jo mateix la crítica no hi hà dret.

Solament me permetré fer qualques observacions amb ocasió de presentar-lo al públic.

D'ensà del nostre renaixement nacional s'han escrit en catalá moltes obres literaries, prò de científiques, especialment an el ram de matemàtiques, n'hi han ben poques.

Jo voldría que a casa nostra tinguessim de tot; estic segur que sobre aquesta materia, potser la meva serà la primera; en seguiràn d'altres? tantdebò.

En quant a utilitat immediata i material la tindrà sobre tot pels estudiants de carreres especials, Arquitectura, Enginyería, etc.

A la nostra Escola d'Enginyers industrials hi passen unes coses que a nosaltres, catalans, ens haurían de fer caure la cara de vergonya.

Un alumne lluït, que mai en manquen, necessita, per aixamplar els seus coneixements, un tractat d'Anàlissis, Mecànica, Electricitat, etc.; i'l compra a Barcelona? no senyor, l'ha d'enviar a cercar a París; i d'allà ve, en francès com se suposa.

Es a dir que la Diputació Catalana sosté l'Escola, els professors són tots catalans, i, ademés, professors de punta, els alumnes són catalans, i quan se necessiten llibres s'han de fer venir de fòra, senzillament, perquè nosaltres no'n tenim; dóna la ganancia a fòra i contribueix a la preponderancia científica d'una altra nació. Venim a ésser una mena de criatures, de tributaris, i clar i catalá, d'esclaus dels altres perquè ens dóna la gana, perquè no hi ha prou pit per a redressar-se d'una vegada i decidir-se a ésser nosaltres mateixos, no mancant-nos com no'ns manquen totes les

qualitats que calen per a constituir una cultura catalana en tots els ordres.

Doncs això s'ha d'acabar.

Se'ns farà avinent que totes les Escoles d'Arquitectura i d'Enginyers de Barcelona són escoles oficials i que, per lo tant, l'ensenyança deu donar-se en la llengua oficial que és la castellana.

Passem per això, per lo d'«oficial» que per a nosaltres no té cap significat perquè a casa nostra no reconeixem altra oficialitat que la catalana, perquè catalans som nosaltres, a Catalunya vivim, en català parlem i en català paguem drets d'exàmens i matrícules.

Es cursi, extravagant i monstruós que deixeble i mestre que al cafè, al teatre, a la tertulia, al passeig, al taller i a la fàbrica conversen, com és natural, en català, aquells mateixos al trobar-se a la càtedra s'hagin de disfressar, hagin d'estrafer el caràcter de catalans i expressar-se en un idioma foraster ni més ni menys que si's trobessin a les sales d'un ministeri de l'Estat espanyol o enraonessin davant d'un qualsevol governador de provincia.

L'ànima catalana se revolta davant de tals espectacles.

Prò vaja admetent, per ara, aquesta vergonya del ditxós «oficial» no hi ha dubte que's troben un munt de circumstancies que poden escapar-se d'aquesta esfera, i an aquelles és aont els que de debó estimem la Patria i sospirem per la seva llibertat hem de deixar sentir forta, i sense barreges i amb tot orgull la nostra influencia.

Al laboratori, al taller, en les conferencies particulars, en les Academies, etc., tant per lo que's refereix al llibre de text com a les explicacions de les assignatures, horaris, rebuts, etc., no hi ha ningú que'ns privi d'usar a tot estrop nostra estimada llengua catalana.

I'l negoci?

El negoci no's ressent de rès si hi ha competencia per part del professor.

El bon Patriota, a no ser que's trobi a la darrera pregunta, sacrifica l'interès a l'amor de la Patria.

Altres dificultats es presenten al voler portar aquestes iniciatives a la pràctica.

Persones molt enteses escriurien en català si no fos per lo que costen els treballs d'estampació, tractant-se de que les obres *resultin* i'l poc mercat que troba la nostra producció científica: d'aon prové que si's proposa donar a l'estampa els fruits dels seus estudis topa amb dos grossos inconvenients de caràcter econòmic: li costarà més l'impresió i vendrà menys exemplars.

An aquest obstacle, que si nosaltres ens hi empenyem serà no més transitori, poden posar-hi remei, de moment, els Ajuntaments, les Diputacions, les Entitats que s'anomenen culturals i també els rics de nostra terra, va a. A la tasca de la re-nacionalització del nostre poble, tot bon fill de Catalunya ha de posar-hi el coll.

No'ns prediquen que acudim a les urnes? No'ns demanen el vot presentant-se'ns com a catalanistes i com a catalanistes els votem? doncs que com a tals compleixin. Que's recordin que's fa nacionalisme no tan sols des de la tribuna, des de'ls escons de cà la Ciutat, sinó també des de l'humil taller, des de la modesta poltrona del mestre de primeres lletres i des de les planes del llibre sobre tot si aquest s'endreça al jovent consagrat a la ciencia.

Algúns senten la dificultat del llenguatge.

Francament és aquesta de les més atendibles.

A mi se m'ha presentat en unes proporcions que'm neguitejaven.

Però amb paciencia, amb bona voluntat i lo que hi fà més, en ales del desig de fer Nacionalisme, que dimoni! tot s'aplana.

He trucat a l'Institut d'Estudis Catalans i m'han obert la porta.

En Pompeu Fabra, (a qui, aprofitant l'ocasió, remercío públicament d'aqueixes planes estant) s'ha ofert (i ho ha complert) a corretgir la part que fa referencia a la redacció literaria i puresa dels termes.

Repeteixo i confesso que'm fà por el tecnicisme català tocant a la ciencia matemàtica moderna.

Els castellans, que no baden com bademnosaltres, no obstant i pintant-se tan aixerits, bon punt rendiren Catalunya imposaren l'ús del castellà en l'ensenyança. Si'l català no ha desaparegut del mapa, mercès podem donarne a l'institut popular que l'ha mantingut en les relacions de tota mena entre'ls catalans, encara que obrant molts amb llastimosa inconsciencia.

Es de nostres dies el decret d'un ministre (el que havía de donar les Mancomunitats) de l'estat espanyol manant que als nois de Catalunya se'ls ensenyés la Doctrina cristiana, en castellà. No contents de manar sobre'ls cossos i hisendes dels catalans voldríen, maleïts!! extendre la seva abominable dominació, do-

gar el seu jou fins lo més íntim i sagrat de la nostra naturalesa, allò que servem infranqueiable, que no més descobrim amb completa llibertat i en moments d'emoció suprema, lo que respecten tots els tirans, l'*ànima*.

Llençada la nostra llengua de les Academies, dels Tribunàls de justicia, de les càtedres, de les escoles primaries i del mateix santuari, per força, per vitalitat que tingués (que la té i molt extraordinaria per a servir de verb en les especulacions de la Ciencia) tenía de ressentirse de l'orfanesa veient-se impossibilitada de comunicar la seva sava a la nomenclatura de les ciencies filosòfiques, exactes i naturals que justament quan vingué nostra desfeta, començaren, es pot dir, a donar les primeres passes i a revelar llurs invents prodigiosos que realment deixaren esglaiades a les generacions de la passada centuria.

A l'avenç de les ciencies és hora tan mateix de que hi aporti els seus cabals el nostre enginyós idioma i que posem els fonaments al magne edifici de la ciencia catalana.

Còm? escrivint en català tots els homes de ciencia de Catalunya.

Que al principi's faràn patotxades? (me refereixo al llenguatge); el que les noti, que caritativament les adverteixi, que's corretgeixin, i endavant! fins arribar a la perfecció.

Avui s'escriu en català una obra de medecina, d'exègesis, de mecànica, i és molt salau! als mateixos catalans causa extranyesa.

Doncs s'ha d'escriure en català en totes les materies i en abundor tanta que als catalans ens sorprengui veure a casa nostra sortir un llibre estampat en llengua espanyola.

Que això costarà molt? ja ho crec; però si no's comença no's conseguirà mai de la vida.

I ens en podem alabar que als catalans no'ns manca braó per a empendre i portar a cap qualsevulga obra per arriscada que sia. N'hi ha prou en que volguem.

I tornant a lo del cèlebre «oficial».

Un mestre del govern en els exàmens públics, en les visites de l'inspector, en els llibres de text, se comprèn que no pot excusar-se'l valdre's de la llengua de l'estat.

Però qui'l priva de donar, en caràcter extraordinari, pels deixebles aprofitats i persones grans a les hores de classe i dies de feina o a les vetlles o dies de festa, un seguit de conferencies en català sobre gramàtica, literatura, historia i geografía de Catalunya?

I perquè no's poden tenir uns llibres, unes explicacions, uns himnes i un llenguatge en les relacions indispensables amb el representant de l'Estat dominador i uns altres llibres, unes altres explicacions, uns altres himnes i un altre llenguatge al trobar-se lliure, en contacte amb els seus deixebles, que són germans seus d'infortuni, sang de la seva sang i amarrats com ell mateix al més vergonyós esclavatge?

Lo que poden els mestres a Catalunya?

Ja he dit que a l'Institut d'Estudis Catalans i fòra de l'Institut es troben persones que no neguen el seu valiment a qui'ls consulti sobre qualsevol punt de la ciencia.

Aquí indicaré una idea que temps ha voldría veure realitzada.

Als Jocs Florals, a l'Ateneu, a l'Institut d'Estudis es podría crear una comissió o be oferir premis en metàtic al qui aplegués el major nombre de mots tècnics aplicats a l'Aritmètica, Algebra, Geometría, Trigonometría, Anàlisis matemàtic, Analítica, Descriptiva, Química i Física, en l'estat actual de la ciencia.

Tal vegada d'aqueixa idea realitzada en naixería la veritable Academia de Ciencies de Catalunya.

En tres novelles institucions poden ensajarse les pràctiques, que amb tanta ingenuitat acabem d'exposar, si és que responen a l'esperit que les ha dutes a la vida i si's vol que sigui'l mateix esperit el qui les informi. Elles tenen obligació d'encarnar nostres desigs, ja que han estat concebudes i montades per la Diputació catalana i batejades amb nom ben catalanesc, per tot lo qual les han rebudes en palmes tots els bons fills de Catalunya.

Parlem de l'«Escola Superior d'Agricultura», «Escola Elemental del Treball» i «Universitat Industrial».

Aquestes són les institucions més indicades per implantar-hi aqueixes, n'hem de dir, reformes, anar-les estudiant i pulint, renuar la tradició científica catalana i incorporar el nom i els homes de Catalunya al gegant i venerable patrimoni de la cultura mondial.

El temps vola. Si no'ns espavilem, no 'ns quedarem a mig camí, no: caurem al avenc de l'oblit i del descrèdit. Els qui passin per dalt, per les vores, si'ns oviren ja faràn prou, i sempre'ns oviraràn amb compassió o amb fàstic. Ara si'ns troben en son camí potser ens apartin amb una puntada de peu perquè no'ls siguem un entrebanc en la seva gloriosa carrera per les amples i lluminoses vies del progrés.

R. BONET.

LA CATALUNYA HEROICA

ELS SETI I BLOQUEIG DE BARCELONA-1713-1714

Del 5 al 11 de desembre de 1713

Dia 5 de desembre

No ocorregué novitat digne de menció. El foc de l'artillería disminuí forsa, en relació a lo que havía estat els darrers dies passats.

La 24.ª de Guerra acordà que s'escribís als embaixadors, sometent l'assumpte a la conferencia dels tres Comuns, els quals deurien aprovar les minutes.

Els Concellers reberen una comunicació del General en Quefe en la que senyalava diverses providencies a pendre, entre les quals reconeixía com a urgents perfeccionar l'obra de Montjuic i estacar la linia de comunicació, per a qual obgecte deia tenir avís del Virrei de Mallorca, qui havía preparat a Formentera un carregament d'estaques.

Dia 6 de desembre

Les bateríes enemigues feren foc de valent, contestant-les-hi rapidament les nostres.

La 9.ª de Guerra disposà que per l'Aduana fossin entregades 2,500 quarteres de segó, amb destí a la cavallería.

El Governador de Montjuic comunica al Conceller 2.on, l'ordre donada de permetre als ciutadans que s'emportessin teules, rajoles i altres desferres del convent de Santa Madrona. Afegía també quelcunes reparacions que creia devien efectuar-se en el castell i ses defenses, com també la conveniencia de col·locar dos canons al baluart de Santa Madrona que defensessin les obres de fortificació.

El Consistori de la Diputació comunicà a l'embaixador del Principat, Marqués de Montnegre, accedint a la proposició de passar a Viena, en qual capital devía implorar d'aprop la protecció de l'Emperador i el seus promesos auxilis. El Consistori exposava al de Montnegre la situació de Barcelona aixís com el del reste de Catalunya, referint-li els fets que devía exposar a l'Emperador.

Dia 7 de desembre

Continúa disparant l'artillería.

A les vessants de Montjuic, els paisans, auxiliats per quelcuns fusellers i voluntaris, apresaren prop de 300 caps de bestiar que conduiren a la plaça.

Arriba al port un navili amb càrrrega diversa, que fou forsa oportú, puix es notava ja la manca de quelcún dels articles arribats.

Dia 8 de desembre

Les operacions militars es reduiren a unes quantes canonades disparades des de la batería propera de Gracia, i a les que respongué la plaça.

Entra a la ciutat el sargent major del regiment d'En Amill, qui ajudat de 50 fusellers, conduía 500 caps de bestiar, apresat als voltants de Mataró.

Com a dia consagrat a la Immaculada Concepció de María, es celebrà amb gran solemnitat a la Catedral, on concorregué un batalló de la Coronela, que militava baix el patronatge d'aquell august misteri. Després d'oir missa el batalló es dirigí al Born, estacionant-se enfront de la piràmide manada construir per Carles III en honor del mateix misteri, i un cop escoltades les deprecacions que amb acompanyament de musica feu la Reverenda Comunitat de Santa María del Mar, acabà la funció amb una descàrrega total de fusellería.

També En Villarroel, junt amb tots els ofi-

cials que militaven baix la mateixa invocació, celebrà idèntica cerimonia en el convent de Santa Mònica, fent-se a l'acabar, tres salves reals.

A la tarde, atenent al vot de Carles III, es feu processó general, amb el concurs de totes les comunitats religioses i l'assistencia del Portant-Veus que precedía a la Vice-Regia, i dels Comuns i Braç Militar.

Día 9 de desembre

Continuà l'enemic disparant des dels seus forts, corresponent degudament les bateríes de la plaça.

L'enemic feu quelcún moviment, semblant que's dirigía cap als Caputxins, però veient que se'l vigilava sens descans, abandonà el seu propòsit.

Morí a Sarrià el noble En Antoni de Potau, marqués de la Floresta.

La 9.ª de Guerra ordenà que tota persona que tingués a sa casa qualsevol classe de grà, el denunciés als Concellers o a les persones a l'efecte destinades, dins el terme de tres dies.

La 24.ª de Guerra acordà que en atenció a la desobediencia tinguda al Conceller en Cap per el Governador de Montjuic, es sometés l'assumpte a la deliberació de la Conferencia dels tres Comuns.

Día 10 de desembre

Es repetí el foc per una i altra banda, però sense cap resultat.

A la nit, previ un dispar de canó, tota la ciutat es posa sobre les armes. L'enemic, que ho havía observat, imita als nostres, tement un atac.

Día 11 de desembre

Entre les freqüents descàrregues de canó, s'observà que una regular columna de tropes castellanes es dirigía cap a la casa Brichfeus on s' apostà, fusellant a quelcuns dels seus soldats.

Corré amb caràcter de verídica la veu de que les tropes franceses abandonaven aquell mateix dia el camp de Barcelona, fent via cap a Girona.

El Jurament dels Concellers

(Fragment literal)

Los juraments que los Concellers de la Ciutat de Barcelona han afer lo sendemà que son estats elegits e vinguts de missa. Primerament juren els Concellers que servaràn e servar faràn una ordinació feta a 4 de novembre 1447 que lo administrador de les places e sota administrador la hora ques acostumen de jurar prometràn misetjant sagrament e homenatge, que no donaràn licencies de vendre blats, fore los pallols del porcho de la mar, sino de formens que sien de preu es venen de 4 sous en sus la cuartera. E axi mateix seràn mestalls e que no donaràn licencies de traure bins de les places sino segons la serie e tenor de les ordinacions pers o fetes.

Juren altre ordinació feta el mateix dia i any, que nos puguen fer arrendament dels molins del hospital den Pere Desvilar sens licencia e exprés consentiment del Concell de Cent jurats.

Item jureu que servaràn e servar faràn la ordinació de 27 janer 1457 sobre los qui compren e culten les imposicions de la Ciutat, com també juren les ordres de 24 abril del dit any autoritzades per lo Concell de Cent jurats sobre los qui venen e asseguren portar formens en Barcelona.

Item juren que servaràn la deliberació feta a 21 de novembre 1459 sobre lo memorial o testament a ells per los Concellers pasats lexat del dia de Sant Andreu, fins a la festa de Sant March aprés següent, hauran lest e executat lo que en lo dit memorial serà mencionat, e posantho en Concells, si es convenient fins les coses en aquells contingudes sien deliberades.

Item juren que tendràn e servaràn la ordinació per azo feta que los que seràn deutors a la Casa de la Ciutat, no puguen ser elets ni estrets en Concells ve en altres oficis o beneficis de la dita Ciutat, segons en la dita ordinació mencionada.

Item juren que tendràn e servaràn la ordinació novamant feta sobre los llegidors no popoguent levar del taulell hon seuràn per fer eleccció de Concellers, ne parlar apart entre ells de aquella, sino segons forma de la dite ordinació.

El nostre Catalanisme

L'EXCELSA inteligencia d'En Pi i Margall trobà, amb sa teoría federativa, una ficció que, hermosejant la realitat brutal dels fets històrics, permetés als homes de les diferentes nacionalitats que a Espanya hi subsistiren amb vida propia, oblidar-se de com aquesta els havía estat arrebassada i creure's lligats els uns als altres amb pactes lliurement concertats entre ells i que la pràctica de respectar-los, que era indispensable que fos constant i per sempre, estalviés d'esbrinar si real i positivament havíen tingut naixensa en algún acte assenyalable. Pietosa ficció aquesta! per respectuosa amb la dignitat de pobles i de fills de poble que, sens ella, haurían de tenir sempre la cara roja del roig de la vergonya, com era pietosa aquella ficció del *post-liminium* dels romans per la qual se suposava que mai havía estat en poder dels seus enemics aquell que, si bé havía sofert son captiveri, havía pogut lliurar-se'n un día o altre i retornar a la seva patria.

Però el sistema ideat pel nostre mestre per ratificar la existencia d'una gran entitat política acobladora de moltes nacionalitats històriques, encara els sembla disolvent als que no saben que'l llaç millor per unir pobles és la voluntarietat de l'afecte, i ara mateix, per xo, nosaltres, si no tinguéssim la certitut de que la nostra insignificancia ens privaría de sentir-nos, els diriem que no han de temer que'ls federals que som donats en cos i ànima a la causa nacionalista catalana ens volguem desatendre un día o altre dels demés nuclis nacionals ibèrics; perquè, lluny d'oblidar-los, els tenim ben presents, sens cap exclouren, en la memoria, en el cor, i ens són simpàtics els esforços que en alguns d'ells realitzen els respectius patriotes per apleglar-se a treballar pel nacionalisme federatiu dintre d'organitzacions escaientes a la modalitat de les seves terres.

I és, justament, que aquella causa si en quant és causa catalanista és exclusiva de Catalunya, en quant és causa nacionalista és causa mondial, reivindicadora dels drets de tots els homes i tots els pobles de la terra a fruir la vida normal que la naturalesa vol que frueixin però que l'artifici i la força els neguen, i que, perquè l'humanitat és un immens conjunt armònic de varietats admirables, té de ser per quiscuna d'aquesta defensada, en bé propi i en bé de tot, no amb sugecció a exteriors criteris sinó a l'albir del seu respectiu, i amb els possibles i amb la tàctica que escauen a llur personalitat nacional.

I aquests possibles i aquesta tàctica són, aquí, entre nosaltres, principalment l'empenta de la classe treballadora i la unió indisoluble de la llibertat i el nacionalisme; i per xo no permeteriem que s'ens cregués solidaritzats amb la conducta d'aquells homes que, havent guanyat notorietat a títol de catalanistes, la posessin are al servei del regimen de força i capitalista que és plaent a la burgesía, però a qui el poble maleeix perquè li costa la suor i la sang. Encara que aquells homes fossin moguts, com ho diríen, pel desig de servir als interessos de Catalunya, la seva actuació li fóra molt danyosa de fet, perquè la exposaría al perill de perdre aquella dignitat en que sempre l'ha mantinguda l 'esperança en la gran justicia que un día o altre li ha de ser feta i ademés retreuría a la classe obrera de cooperar al triomf de la causa de Catalunya que, per raó d'aquella actuació, li semblaría amparadora dels privilegis de les classes adinerades.

Per xo és un deure nostre patriòtic fer que entengui la classe obrera que aspirem, igual que ella, a la glorificació del treball com únic instrument apte pel perfeccionament de l'humanitat, i a fer que aquesta sigui una germandat de nacions en la que quiscuna d'elles, de tot cor, fassi i mantingui després amb els fets de la seva política, aquella declaració que Mirabeau volía que fes l'Estat francés de la seva època, de que renunciava per sempre més a tota mena de conquestes i no emplearía mai la força contra la llibertat de cap poble. Nosaltres que en l'ordre de les relacions privades tenim per norma del ben obrar aquella màxima tan senzilla com plena de sabiesa: «lo que no vulguis per tu no ho vulguis per ningú», també la tenim per norma del ben obrar de les nacions, perqué no pensem que'ls fonaments de la moral siguin diferents pels pobles i pels individus, i fidels als dictats de la nostra conciencia apartem nostre cor de tota empresa que, tingui la finalitat que's vulgui, cerqui realitzar-la amb medis que no siguin la suau influencia pacífica d' una superioritat positiva servidora dels grans ideals de l' universal fraternitat humana.

MIQUEL LAPORTA.

(Del *Sabadell Federal*).

Notes d'Art

Exposicions Nèstor i Triadó a cân Parés
Exposició Loygorri al Faianç Català

TING de començar avui aquestes cròniques d'art parlant d'un jove artista que des de sa primera exhibició ha tingut el dò de produir fortes polèmiques.

Pels uns execrat, pels altres posat als núvols, En Nèstor Fernandez de la Torre passant per sobre de tot va fent la seva via; treballador infadigable, té la seva visió de la pintura i ni censures ni alabances fan torcer la seva voluntat de ferro; enamorat de la pintura veneciana, els seus quadros són com font iluminosa, esclat de brillantíssims colors: són a manera de rubís i esmeragdes que reflexen maravellosament la llum; son vida i són maravella dels ulls, ja que no poden ésser goig de l'ànima.

No vull dir que tota la seva producció estigui a la mateixa altura; hi hà teles, que si bé són d'un magnífic colorit, no tenen prou fermesa en el dibuix, i n'hi hà d'altres, que verament més valdría no les hagués exposades; però aquesta mala impressió, s'esvaeix al contemplar la que porta el núm 30, que té per títol: «Possessió». Una parella en el paroxisme de l'amor n'és representada; el colrat cos de l'home contrasta amb la blancor de la famella, qui amb la testa enrera, amb els braços i mans que febrosament estrenyen, amb els muscles de les cames que vibren, i els peus que s'estremeixen de voluptuositat al contacte del mascle, expressen verament la sensació que'l pintor volgué representar.

Altra tela ben ferma és la dòna núa que porta el núm. 37, però els llaços blaus hi sobren.

«L'auba en l'Atlàntic» és una prova de la força decorativa d'aquest pintor; tota sa brillant paleta s'hi és abocada i els colors més antitètics casen admirablement en ella per un prodigi d'habilitat tècnica.

Dels retrats, el de la dama del sarrell és el que més m'agrada, essent els altres força remarcables.

Els dibuixos i aiguaforts estàn molt bé uns i altres, sobre tot dugues il·lustracions d'uns pensaments d'en Rubén Darío.

Per a nota final, diré que no comprenc l'inquinia que demostraren desde sa primera exhibició alguns periòdics catalanescs vers aquest artista; comprenc que no a tothom agradi la seva manera de pintar, però no crec que tinguin dret a certes reventades els mateixos que han volgut posar com a capdevanter de la nostra pintura a un pobre jove mort fa algún temps, que se caracterizà per sa pintura tristoia de gitanes i gent de l'ampa, matitzada de quan en quan oh maravella! per alguna tela d'assumpte tan interessant com és el d'una sardina escabetxada dintre d'un plat de terriça.

Si ho entenc que'm pelin.

***

Darrerament ha exposat En Josep Triadó uns paisatges, que francament no'm diuen res. No crec que amb ells guanyi fama ni diners; puix és un de tants dintre d'aquest genre. Més m'hauría agradat veure aquelles seves pinturas decoratives, en les quals és el primer entre dels primers i aont el séu talent artístic esclata en tota la seva magnificencia.

***

Ens planyem amb raó, que la generació, podem dir passada, ens hagi empastifat els nostres migrats museus amb *grands machisses* d'historia i insulses pintures de caballet; però pel camí que anem, la generació futura tampoc ens haurà d'agrair res a nosaltres, si l'Ajuntament continúa fent adquisicions com ara mateix, que la Junta de Museus ha acordat la compra d'un quadro d'En Loygorri, de la seva exposició del Faianç.

Els quadros d'aquest jove no estàn pas malament; n'hi han alguns, com l'«Esglesia de Retuerta», que està bé de colorit i perspectiva i l'«Estudio para los hijos de D. Juan» que revela un pintor estimable; però res més, senyors de la Junta; res més. I sería preferible gastar els diners en obres com la del nostre gran Iu Pascual, per exemple, de l'exposició del Círcol de Sant Lluc, de la qual parlarem oportunament.

LOTUS.

Subscripció per al monument a Mossèn Cinto

Tercera llista

Josep Parés, 1 pta.; Feliu de Llobregat, 1'50 pessetes; T. R. M., 0'30 pta.; Pere Camps, 3 ptes.; Manel Cisa, 2'50 ptes.; Mariana Señé d'Aymá, 1 pta.; Ll. M. P., 5 ptes.; Ferràn Gay,

1 pta.; Magí Fontanals, 2 ptes.; Josep Vilá, 2 pessetes; Sebastià Xanxo, 2 ptes.; Anselm Lagresa Geli, 2'50 ptes.; Enriqueta Figueras de Lagresa, 2'50 ptes.; Ramón Sedó i Borrell, 1 pta.; Josep Carreras, 0'50 pta.; Els operaris de la casa Coll Salietti germans, 13 ptes.

Teatres

TEATRE NOU: «A la *Casa de Socorro*», sainet en un acte de D. i V. Corominas, amb musica del mestre Montserrat. — TEATRE OLIMPO: «La Reina de la Festa», drama en tres actes de l'Esteve Garrell.

EM plau poguer parlar d'aquesta simpàtica companyía del popular Joaquim Montero, que de tant en tant fa sortir als seus cartells obres catalanes i en les revistes que ell engipona, també hi posa escenes en català.

Ara han estrenat «A la *Casa de Socorro*», el xamós sainet dels germans Corominas, presentant una obra honrada i popular, agermanant la gracia i l'enginy teatral d'una manera brillanta, que no ha sorprès gens venint dels coneguts comediògrafs, puix havíen demostrat anteriorment que podíen fer tot això i molt més.

El públic aplaudeix cada dia aquesta obra, en la qual hi hà uns números musicals del mestre Montserrat, ben adaptats al caràcter del sainet, lleugers i agradables.

***

«La Reina de la Festa», és la primera obra de l'Esteve Garrell, l'impressor de Granollers, i, té'ls defectes del que comença a escriure pel teatre sense altres qualitats que l'imaginació.

Sots la base d'uns amors contrariats i una mala jugada dels que se'n aprofiten, corren tres actes de drama, emocionant a estones, que meresqueren una discreta interpretació per part dels excel·lents aficionats comanats pels senyors Boquet-Casals.

Si la meva veu arribés a l'autor, jo li pregaría per les obres successives, que segurament escriurà, una millor cura de detall: li fora ben interessant l'estudi de la técnica moderna teatral, per a intensificar les escenes, suprimir monòlecs, justificar les entrades i sortides dels personatges, arribant al cap-de-munt de la versemblança en tot moment de les obres. Sols aixís arribarà a un lloc remarcable.

ANDREU MAURÍ.

Per al monument a Mossèn Cinto

EL Concell del F. A. C. a qual càrrec estàn les benemèrites institucions culturals que porten el subtítol de l'insigne sacerdot, *Escola Catalana gratuita i Chor Infantil Mossèn Cinto* i que a l'instituir la *Caixa d'Estalvis Escolar* i la *Colonia Escolar* tampoc deixà d'anomenar-les amb el del plorat poeta, està en la creensa de que podrà portar a cap la celebració d'una gran festa a profit del susdit monument, a qual efecte s'ha posat en relació amb la direcció de l'*Auditorium*, on sols ha trobat facilitats de tota mena per a que l'acte resulti hermós i de profitosos resultats per al fí al qual es destinarà.

Com sía que l'*Auditorium*, a causa de la vaga de pintors, no ha pogut encara inaugurar les seves tasques, que tant honrós profit tenen de portar al Teatre de Catalunya, i que la sotscripció serà tancada el 31 del que som, aquell Concell s'ha adreçat a la Comissió del Monument per a pregar-li que, en atenció a ésser la entitat organitzadora de la festa la que més ha procurat sempre honorar el nom de Mossèn Cinto i a que no sería llògic que'l nou Teatre Català deixés d'inaugurar-se per el seu propi compte, accepti especialment i expressa, no tancar la sotscripció fins a ésser celebrada la festa que no serà més enllà del 15 del vinent janer.

AVÍS D'ADMINISTRACIÓ

Apropant-se l'época en que RENAIXEMENT efectúa el seu balanç anyal, i amb el fí de poguer-lo verificar lo més rapidament possible, preguem als nostres abonats, corresponsals i demés que tinguin relació amb aquesta administració, se serveixin liquidar els seus respectius dèbits, valent-se de segells de correu de 15 cèntims o bé per giro postal.

Ho demanem d'una manera especial a aquells dels nostres sotscriptors que per residir en localitats poc avinentes, no'ns ha sigut possible passar-los els rebuts.

L'administració de RENAIXEMENT espera de tots i en especial demostració del llur interès per la bona marxa del periòdic, que compliràn seguidament amb son deure.

GARBELLANT

Aquell militar de les llantíes, parlà en serio aixís:

«¿Si se l'invitara a ponerse al frente de las tropas para dirigir la campaña, aceptaría usted?

—Ya lo creo, contestó enérgicamente, con toda el alma. Donde estoy forzado es aquí, en este puesto. Allí creo podría prestar servicio a la patria.

—Pues ¿que haría usted mi general?

—Lo mismo que en Cuba, unir la gestión militar a la diplomática. Allá procedí sin dejarme llevar por ímpetus guerreros, ni por pasiones bélicas. Se me ofreció la desaparición de Maceo, asesinandolo, previa entrega de treinta mil duros; yo rechacé, sin vacilar, la oferta por considerar indigno ese procedimiento.»

I després les veus volanderes feien corre que havía fet l'*oro* i el *moro!*

Nosaltres creiem que només va fer l'*oro* i per això ara podría completar el *moro* al Marroc.

Un amic nostre, preveient que les ganes del general nano fossin aceptades, augurava una bona situació als moros, suposant qu'en Montero Ríos tornés a *solucionar* la pau.

≋

Devem advertir que la llibertat del director de *El Poble Català* va esser-nos comunicada per l'«Associació Catalana de Beneficencia,» la qual atengué, com és el seu fi, a les despeses que ocasionà la seva estada a la *torre*.

No poguerem copiar la noticia de l'estimat diari, per la senzilla raó de que encara no l'ha portada.

A Barcelona diu que no val a badar y a la redacció de *El Poble* tampoc hauría d'esser moda!

≋

Aquest viu que van agafar a Madrid, que ha tingut barra i enginy per a representar tant temps unes escenes de comedia detectivesca, només té un contrincant conegut:

L'Alexandre Lerroux i García.

A les rengleres del lerrouxisme, per això, pot ben tenir el número 2.

≋

De la marina del «no me toques»:

«El creuer «Carlos V» continúa sens novetat el séu viatge a Mèxic.

Se calcula que 'l día 15 arribarà a Kingsthon, capital de Jamaica.»

Ens alegrem de la noticia i que Deu el guíi i l'Angel bò, que són el complement dels suros.

≋

Una exclamació de *El Poble Català:*

«No son quatre mil com han manifestat el senyor Dato i el ministre de Marina, sino «quaranta mil» segons afirma En Pau Iglesias en un article d'«España Nueva», els bons patriotes (?) que, sabent que la llei per a reclutar les forces de l'Armada permet la redempció a metàlic, han acudit a inscriure's a la matrícula de Marina.»

I doncs, amics; que no us en recordeu, que'l patriotisme de la mena d'Espanya només el senten els *hidalgos* que munyen del pressupost i aquestos no'ls dona gaire gust de deixar-se matar.

I doncs, qualsevol convens a ningú dels nostres que ha de defençar l'*honor nacional* esposant la pell de l'esquena!

≋

Aquests díes, dèu donar gust d'èsser regidor electe de Barcelona, sobre tot si s'es de la colla dels endrapaires, puig ja se n'han cel·lebrat una grossa i pico.

Sort que l'atipar anirà a torna-jornals. Ara atipen els el·lectors als el·legits i després aquests atiparàn an els primers i l'una cosa anirà per l'altra.

≋

De la conferencia que va donar a l'Ateneu Barceloní el ministre de Cuba:

«En nombre de todo lo que nos une, estrecha y fraterniza, en nombre del ideal, tal como lo concibiera Martí, que es también como vibra en todas las manifestaciones del alma nacional española, yo pido a la madre España una ofrenda de amor para Cuba, la hija libre emancipada y redimida.»

Que déu ésser bonic demanar tot això, quan s'és *hija libre, emancipada* y *redimida.*

Nosaltres coneixem una noia, que s' ho deixaría dir de filla, en aquestes condicions.

NOVES

RENAIXEMENT no vol entrar a l'any nou sense donar un pas remarcable en la seva actuació; un any més de vida, vol dir que la nostra fè resta integrada al propi entusiasme, i això bé val un número extraordinari, en el qual hi tinguin veu els nostres millors homes.

Detalladament, ja'n parlarem d'avui en vuit. Ara per ara, diguem que serà interessantíssim.

* * *

Complint la iniciativa de la honorable dama Na Dolors Monserdà de Macià, exposada en el nostre número 136, s'està organitzant l'anada a Vinyoles per a cercar un esqueix del llorer que Mossèn Cinto va plantar en la esmentada vila.

Aquesta festa, que's realitzarà el dia 21 dels corrents, probablement coincidirà amb la celebració d'un acte de propaganda catalanista en una de les poblacions de la plana de Vich. En el número vinent donarem tots els detalls d'aquest romiatge patriòtic.

* * *

Al Casal Nacionalista Martinenc s'hi celebrà diumenge avant-passat una bellíssima vetllada literaria-musical que sigué acompanyada de patriòtics parlaments d'individus del mateix i dels representants de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana i de la Unió Catalanista.

L'espaiós lloc social es vegé plè d'entusiasta concorrencia que demostrava, amb sos aplaudiments, el viu interès que's pren per la classe d'ortografía Catalana, qual inauguració motivà la vetllada.

Als amics i companys del Casal N. M. la nostra enhorabona per les seves patriòtiques iniciatives que aportaràn profitosos resultats a la bona causa del Catalanisme de les integritats i de les intransigencies.

* * *

A la memoria del martre de la Patria, Bach de Roda, la societat «Rafel de Casanova», de Manlleu, ha celebrat darrerament una patriòtica vetllada, en la qual s'hi llegiren varis treballs polítics i literaris i s'hi representà l'aplaudit monòleg d'En Guimerà, «Mestre Olaguer».

Fou una gran vetllada, respirant-s'hi molt de patriòtic entusiasme.

* * *

L'Associació Nacionalista Catalana, té en preparació, per als primers del vinent janer, l'acte inaugural del present curs, que constituirà en una gran vetllada en recordança de la profitosa tasca netament Catalanista que feu el desaparegut i anyorat diari *La Renaixensa*.

En dit acte han promès col·laborar-hi vells elements catalanistes dels que més actuaven en aquell temps, el qual serà de gran i positiu interès per als joves d'avui.

* * *

El dia 2 del corrent se celebrà a la Escola Nacional de Bellcaire, la repartició de premis del passat curs, recitant-se patriòtiques poesíes dels nostres millors poetes, essent, tots els que hi prengueren part, xardorosament aplaudits per la grandiosa concorrencia que omplenava l'ample espai de la esmentada escola.

El premi d'honor, otorgat per la Unió Catalanista, fou concedit al alumne Emili Guasch i Sentanyes, qui també fou el que obtingué'l primer premi en el Concurs d'Historia de Catalunya celebrat enguany. El premi del Dr. Martí i Julià ne fou guanyador en Francesc Castells i Vidal, i'l de RENAIXEMENT l'aixerida alumna Feliça Castells i Guasch. Concediren, ademés, premis per a la esmentada festa el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Industria, l'Associació Nacionalista Catalana, la Unió Nacionalista Radical, el Club Muntanyenc, l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana, la Llibrería Catalana, la casa «El Cigne d'Or», i els senyors N'Eduard Calvet, Josep Grant i Sala i Josep Bordes i Barbier.

La festa fou presidida per una representació de l'Ajuntament i Junta local d'Instrucció, acabant-se amb el cant de nostre Himne Nacional «Els Segadors,» escoltat per tota la concorrencia i victorejant-se, a l'acabar, a Catalunya i a Bellcaire.

* * *

Dissabte morí a la nostra ciutat En Josep Plana i Dorca. Fou un bon home catalanista, excel·lent poeta i brillant pensador. Es, doncs, amb tota l'ànima, que sentim la seva baixa.

D. E. P.

Imp. CATALONIA. — Passatge del Pont de la Parra, 6